

č.j. A/2021/22

Opatření ohledně hospodářské činnosti platné od 1. ledna 2021 na dobu 5 let pro pražskou arcidiecézi

Cíl: Nastavení hospodářské činnosti a investiční strategie tak, aby arcidiecéze mohla efektivně uskutečňovat svou hlavní činnost – především evangelizaci a pastorační činnost.

Výchozí premisy

1) Veškerý majetek navrácený dle zákona 428/2012 Sb. – Zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi, který umožňuje obnovení majetkové základny církve, bude přednostně využíván k dosažení příjmu na pokrytí hlavní činnosti (prioritně na pastorační, služné duchovních a mzdy základního personálu); jedná se o odpovědnost AP, ale i kapitul a farností.

2) Je nutné pracovat na tom, aby ekonomická a organizační struktura arcidiecéze korespondovala s aktuální potřebou církve, která postupně přebírá odpovědnost za své financování. Počínaje rokem 2030 nebude dostávat církev už příspěvek na podporu činnosti a rokem 2042 ukončí stát vyplácení finanční náhrady za nevydaný majetek. I proto je připravována rozsáhlejší reforma církevní správy inspirovaná mimo jiné výsledky ankety mezi vikáři a kněžími uskutečněné na jaře 2020.

3) Přes veškerou podporu EU, státu (granty na opravy památek, podpora charity a školství), územních samosprávných celků a sponzorů není arcidiecéze schopná financovat celou šíři své činnosti. Týká se to především oprav budov a památek, které díky likvidační politice komunistického státu, jež církevní budovy zdevastoval, byly často vráceny v zuboženém stavu. Po roce 1990 k tomu přistoupil proces vyliďňování venkova. Hospodaření arcibiskupství je dále neblaze poznamenáno vícero vlivy: vleklé vydávání restituovaného majetku často v bídém stavu (nejen budovy, ale i lesy); výpadek lesního hospodářství v důsledku kůrovcové kalamity; aktuální hospodářská krize v důsledku šíření koronaviru (výpadek nájmu, útlum turismu).

4) Základní pravidla pro správu majetku AP, farností a kapitul:

- Na majetek AP, kapitul i farností je třeba hledět jako na celek a přemýšlet o něm jako o společném majetku arcidiecéze, který je určen k zajištění hlavní činnosti církve.

- **Finanční náhrada** za nevydaný majetek, která bude vyplácena do roku 2042, je celá určena k obnovení hospodářské základny arcidiecéze. Stejně tak restituovaný majetek. Z výnosu tohoto majetku bude v budoucnu pokrývat církev výdaje na hlavní činnost (pastorace, mzdy, údržba a podíl na opravách kostelů). Proto stát církvi postupně snižuje příspěvek na činnost, který od roku 2030 už vyplácen nebude.

- **Zisk z prodeje majetku** musí být přednostně reinvestován – do konkrétního investičního projektu, který vygeneruje zisk nebo povede k úspoře nákladů v hlavní činnosti.

- Nelze předpokládat, že výnosy hospodářské činnosti budou schopny pokrýt investice na opravu všech památek. Především je třeba zajistit potřebnou sumu na pokrytí nákladů spojených s hlásáním evangelia (např. katecheze, pastorace mládeže a rodin) a životem církve, na služné duchovních,

na mzdy základního personálu. Na opravy památek nutno hledat a čerpat zdroje pomocí grantů, příspěvků státu, územních samosprávních celků a sponzorů; včetně moudrého odbřemenění.

5) Církev podléhá kromě svých vnitřních předpisů též **státním zákonům**. Proto její ekonomické hospodaření podléhá nejen kontrole Svatého stolce, ale i státu.

6) Nastavit **mentalitu vztahu farností a AP na „my společně“**, kdy AP bude fungovat nejen jako řídicí, ale i jako podpůrný prvek ve vztahu k farnostem. Existuje řada odborných činností, u nichž platí, že je potřebují (v různé míře) všechny farnosti, že nemají podstatný vztah k pastorači, že jednotlivá farnost jich obvykle nepotřebuje tolik, aby měla vlastního specialistu na plný úvazek a že při jejich společném zajištění lze dosáhnout úspor.

PROBÍHAJÍCÍ OPATŘENÍ NA AP

Je postupováno v souladu se Strategií AP schválenou 7. září 2019 ekonomickou radou arcidiecéze¹, která je aktualizovaná na základě provedeného vyhodnocení ročních výsledků a ankety kněží. Jednotlivé kroky jsou diskutovány s členy ekonomické rady arcidiecéze a dalšími poradci.

Správa majetku AP je nastavována tak, aby začala generovat vyšší zisk a zamezila ztrátám:

- správa budov – optimalizace a hledání nejvhodnější možné formy správy,
- správa pozemků – určení optimální možnosti finančního zhodnocení (např. pronájem s právem stavby, těžba surovin); stanovení klíčových pozemků, které umožňují mimořádné zhodnocení,
- lesní hospodaření – opatření za účelem vyšší konkurenceschopnosti a efektivity,
- nájemné bydlení – kvalitní příprava projektů, kontrola, volba optimální správy,
- finanční investice – využívání výnosnějších s malou mírou rizika, volba vhodné diverzifikace.

NAVRŽENÉ KROKY V ARCIDIECÉZI

1) Solidarita

Vnitrodiecézní solidarita potřebuje nově nastavit ve smyslu zákona o narovnání s církvemi a vzhledem k nové ekonomické situaci církve. Svépomocný fond (SF) je dle aktuální směrnice málo přehledný, vykazuje nefunkčnost a výrazný odklon od svého původního záměru. Ze SF, který byl v posledních letech výrazně plněn odvody z prodejů majetku, bylo přes 50% vynakládáno na mzdy a výdaje zaměstnanců AP pracujících pro farnosti. Proto se jeví jako vhodné od ledna 2021 nahradit současnou podobu SF.

Přechodné ustanovení: odvod do SF za rok 2020 zůstává dle v tom roce platné směrnice o SF.

¹ Hlavní body strategie AP: optimalizace nákladů na správu, důkladné nové business plány a analýza rizik, nové manažerské reporty, revize stávajícího stavu nájemních smluv, prodej nevýnosného majetku, investiční projekty na vlastních pozemcích, efektivní správa finančních aktiv, rozvoj školství, profesionalizace komunikační strategie, položení důrazu na vnitřní kontrolní systém.

Od roku 2021 vzniknou nové 3 fondy, které budou plněny z různých zdrojů

a) Fond mzdové podpory (služného) duchovních v arcidiecézi – Fond sv. Vojtěcha

- z tržeb v **hospodářské činnosti farností a kapitul** (účty skupiny 60) plus výnosy zúčtované na účtech 655 (výnosy z krátkodobého finančního majetku), 657 (výnosy z dlouhodobého finančního majetku) a účet 652 (tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, dle pravidel uvedených níže) s progresivní sazbou: do 100 000 Kč osvobozeno, do 1,5 mil. Kč sazba 10%, nad 1,5 mil. Kč sazba 15%; u Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze (MEK) a Královské kolegiální kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě (VYS) může být dohodnut i vyšší odvod,
- odvod farností a kapitul z výnosu z **mimořádných příjmů**, tedy z tržeb, které budou svým objemem objektivně překračovat rozumné a obhajitelné potřeby farnosti či kapituly:
 - stavební plat z pronájmu s právem stavby: kromě výše uvedeného pravidla generální vikář pro správu a organizaci (GVO) dle konkrétních podmínek farnosti či kapituly stanoví zvýšení odvodu o částku uskutečňující solidaritu,
 - prodej majetku do 1 mil. Kč spadne do základu pro výpočet v rámci tržeb (účet 652),
 - prodejem získané finanční prostředky nad 1 mil. Kč musí být reinvestovány, proto odvody budou požadovány spíše výjimečně (např. u kapitul),
- odvod 10% z **kostelních sbírek**, každá farnost od základu odečítá 100 000,- Kč,
- **účelové sbírky** ve farnostech na mzdovou podporu (služné) duchovních; v roce 2021 – dvě sbírky, od roku 2022 čtyři sbírky ročně; od roku 2021 bude zrušena sbírka na AP,
- **dary** podporovatelů kněží (laici budou motivováni k pravidelnému darování),
- dar Nadace Arietinum.

Služné duchovních bude z tohoto fondu hrazeno do té míry, do jaké se fond naplní. Ostatní náklady na služné uhradí AP ze státního příspěvku na provoz (do roku 2029) a z výnosu hospodářské – vedlejší – činnosti.

Pro transparentnost bude vždy zveřejněn údaj, kolik služné duchovních v arcidiecézi činilo a jak se na něm podílely farnosti.

Statut fondu specifikuje výše a níže ustanovené v účetních termínech.

b) Fond podpůrný a transformační – Fond kardinála Harracha

- AP vyčlení podle možností v rozpočtu ročně min. 10. mil. Kč,

Fond je určen pro transformaci správy a budování zázemí farností, které budou do budoucna plánované jako opěrné body pro pastorační činnost.

Rozdělení finančních prostředků je v kompetenci GVO, který zpravidla využívá k rozdělení komisi složenou z generálního vikáře pro kněžstvo a duchovní život (GVD), GVO, biskupského vikáře pro pastorační činnost, výkonného ředitele, dvou okrskových vikářů zvolených vikáři a dvou kněží z farností zvolených kněžskou radou (jeden z Prahy a jeden mimopražský). Komise se schází minimálně dvakrát za rok, obvykle v březnu a v září. Žádosti z farností na konkrétní rok budou zaslány vedoucímu stavebního odboru do konce února a pak do konce srpna.

c) Fond mzdy pracovníků pro farnosti – Fond biskupa Podlahy

- příspěvky farností (např. v případě, že bude ve vikariátu více stavebních techniků či bude zaměstnána vikariátní účetní),

- mzdy pracovníků budou z tohoto fondu hrazeny do té míry, do jaké se fond naplní ze strany farností, ostatní náklady na mzdy jsou hrazeny z příslušných kapitol rozpočtu AP,
- pro transparentnost bude vždy zveřejněn údaj, kolik financí AP vložilo do mezd a ostatních nákladů zmíněných pracovníků.

Kromě výše zmíněných fondů vznikne ještě **fond školský – Fond sv. Ludmily**, který bude sloužit k podpoře AP zřizovaných církevních škol. Plnit se bude z darů a později též z některých nájmu.

2) Postupné odbřemenění farností od zbytného majetku

Jedná se o jeden z předpokladů, aby církev byla schopná dynamické evangelizace a své finance vynakládala efektivně.

Základní motto ve správě budov v hlavní činnosti zní: ponechat si v majetku to, co slouží.

- Bezúplatný převod **hřbitovů** těm, kteří je skutečně spravují (např. obec).
- **Nesídelní fary** rozdělit do kategorií: ponechat, prodej, dlouhodobý pronájem. Rozdělení uskuteční kněží (po diskusi s ekonomickými a pastoračními farními radami) s pomocí odborníků z AP.
- U **sakrálních objektů**, které vzhledem k demografickým a náboženským proměnám v naší vlasti už neslouží svému posvátnému charakteru a chátrají, hledat cestu, jak zachovat kulturní bohatství dalším generacím. Nevyužívané kostely ideálně předat zdarma obcím či zvážit převod na nově vzniklou právnickou osobu, která by se o jejich údržbu starala. Další možností je dlouhodobě kostel svěřit donátorovi, který se ujme jeho údržby na vlastní náklady.

3) Plán rozpočtu

Farnosti a kapituly začnou vyhotovovat od roku 2021 na každý rok rozpočet, který po konzultaci s ekonomickou radou farnosti (kapitulou) zašlou do 31. března na AP. Nejpozději do dvou let musí být rozpočet vyrovnaný nebo s kladným hospodářským výsledkem (tzn. nesmí být schodkový).

4) Deponování financí z prodeje majetku farností na AP od hodnoty 1 mil.

Jedná se o opatření na ochranu majetku, který je určen k hospodářské činnosti, a ne ke spotřebování pro výdaje v hlavní činnosti farností. Z deponovaných financí farnost může zaplatit daně související s prodejem a odvod do fondu mzdové podpory duchovních, bude-li stanoven GVO. Farnost musí získané finance reinvestovat. Doporučuje se spojit síly a vložit finance do hospodářských projektů AP s tím, že farnost bude inkasovat každý rok podíl na zisku, který pak může použít v hlavní činnosti. Pokud farnost finance nebude reinvestovat nebo její záměr nebude moci být schválen AP, bude je investovat v hospodářské činnosti AP dle podmínek uvedených níže v bodu 5.

Hospodaření s těmito financemi je podřízeno těmito pravidlům:

- hodnotu majetku (zpravidla účetní) je nutné reinvestovat,
- hodnotu majetku získanou činností farnosti je možné vložit do hlavní činnosti (např. oprava sídelní fary tam, kde se počítá s jejím obsazením i v budoucnu).

Výjimky povoluje GVO.

Nulová sazba odvodů má motivovat k cestě od neproduktivně využívaného majetku k majetku intenzivně zhodnocenému.

5) Hospodaření farností s finančními prostředky

Existují tři způsoby, jakými farnost může investovat finanční prostředky:

- a) **vlastní investiční projekty** zajišťující hospodářský zisk, ale též efektivnost a úsporu nákladů v hlavní činnosti (např. prodej naddimenzované fary a pořízení přiměřené budovy s nižší náročností na provoz a údržbu); projekty podléhají schválení AP,

b) **poskytnutí financí AP**, které je využije na investiční projekty; mezi farností a AP bude sepsána smlouva, která zajistí farnosti podíl na zisku (např 2% z investované sumy) a zbylý zisk bude převeden do fondu mzdové podpory (služného) duchovních; farnost tak zajistí finance pro svou hlavní činnost a pro služné svého kněze,

c) **vložení majetku do Nadace Arietinum** založené kardinálem Dukou, která bude přispívat do fondu mzdové podpory (služného) duchovních.

6) Kapituly se zvláštním režimem: Metropolitní, Vyšehradská,

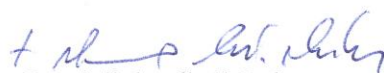
Kapituly jsou významným správcem restituovaného majetku. Své pracovníky v hlavní i hospodářské činnosti si hradí kapituly samy.

Za zvýšený podíl kapitul na financování služného duchovních arcidiecéze bude zmíněným kapitulám zvýšena míra samostatnosti; oprávnění podpisování do 2 mil. Kč včetně smluv (nájmy, pacht, zeizování majetku) v celkové hodnotě plnění za dobu trvání do 2 mil. Kč. Avšak i v těchto případech zůstává kapitulám nadále povinnost zasílat smlouvy k evidenci na správu majetku AP.

Závěr

Změny, které jsou výše nastíněny, vyplývají z nutnosti nově nastavit ekonomický chod arcidiecéze: AP, kapitul a farností. Cílem je realizovat takovou hospodářskou činnost a takové výdaje v hlavní činnosti, které umožní především pastorační a evangelizační rozměr života arcidiecéze. Zároveň je přihlíženo ke skutečnosti, že kvalitní hlavní činnost a transparentnost hospodářské oblasti vygeneruje vyšší finanční participaci farníků a donátorů. Navržené kroky směřují též k podpoře nového způsobu myšlení kněží a aktivních laiků. Jednotlivé kroky budou v následujících letech vyhodnocovány a podle potřeby aktualizovány.

V Praze 4. ledna 2021

Dominik kardinál Duka
arcibiskup pražský

Mons. Zdenek Wasserbauer
generální vikář

Mons. Jan Balík
generální vikář